

BOGYISZLÓI HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET

BOGYISZLÓ RÖVID BEMUTATÁSA

Bogyiszló, mely lélekszámát tekintve alig éri el a 2500-at, Tolna megye keleti részén, Szekszárdtól mintegy 25 km-re a Duna mentén helyezkedik el.

1720-ban még Dalotsának hívták a falut és ez a dalotsai rész még a mai napig is megvan, de már csak szántóterületként.

A falu neve Boguzlou alakban először 1272-ben fordult elő. Bogyiszló a nevé, állítólag egy Bogyiszló nevű, letelepedett lakostól kapta.

A kanyargó régi Duna három oldalról vette körül a falut. Bogyiszló a Duna szabályozásakor 1854-ben került át a Dunántúlra, Tolna megyéhez, addig Pest-Pilis-Solt Kiskun vármegyéhez tartozott. A Duna szabályozása után a falul teljesen elszigetelődött a külvilágtól, egy sziget lett, minden oldalról víz vette körül. Bogyiszlónak nem volt sem útja, sem hídja, ezért az emberek csak ladik vagy komp segítségével tudták elhagyni ezt a kis zárt falut. Kiepített hídja csak 1938-ban lett, mely híd Tolnával kötötte össze.

A falu két részből áll, Kotoriból és Bikityből és e két falurészt a Református templom választja el egymástól. Az 1956-os árvíz után épült egy új falurész, melyet Möcsének hívnak.

A bogyiszlói emberek megélhetését a halászat, vadászat biztosította az állattenyésztés és földművelés mellett.

A kulturális élet legrégebb intézménye az 1913-ban szervezett polgári olvasóköri, itt esténként az iskolai tanítók műkedvelő előadásokat, nótaesteket szerveztek.

A FALU TÁNCÉLETE RÉGEN ÉS MA

Táncolási lehetőség évtizedekig csak a falu nagy kocsmájában volt. A kocsmai bálakon kívül még táncoltak az eb merek a lakodalmakban és a keresztelőkben. Bogyiszlón még mindig nagy divat, szokás volt a nagy eljegyzés (50-100 fő), a nagy lakodalom (300-600 fő) és a nagy csöröglő (50-100 fő).

Az első gyűjtés tudomásunk szerint 1922-ben volt Bogyiszlón, majd ezt követte az 1958-as és az 1976-os, ahol már filmre is vették az idős emberek táncait.

A bogyiszlói táncra leginkább a lassú és friss csárdás, valamint a cinege jellemző.

A bogyiszlói együttes több generációból és sokféle foglalkozást űző emberből áll. Van közöttünk fizikai és szellemi foglalkozású, nyugdíjas és diák egyaránt. A csoport magját az 1976-ban együtt táncolók alkotják, mellettük nagy erőssége az együttesnek az azóta felnövekvő új generáció. Táncszeretetünknek, igyekezetünknek s szorgalmunknak köszönhető, hogy „ilyen jól” elsajátítottuk a szülők és nagyszülők által űzött táncokat, népszokásokat. Az együttes összetartó ereje nemcsak a tánc szeretetében, hanem a közös együttlétek örömeiben is rejlik. Sajnáljuk, ha valami oknál fogva elmarad egy-egy próba. Ez is azt jelzi, hogy mennyire fontos egymás barátsága, a többiekkel való

együttlét. Nemcsak a szórakozásban, hanem a kemény és fáradságos munkában is összetartunk. Egymás gondjait, problémáit segítünk megoldani és természetesen az örömben is osztozunk. Érthető egymáshoz való ragaszkodásunk, hiszen a faluban az egyetlen csoport vagyunk, amely őrzi e kis falu hagyományait, népszokásait és művelődési lehetőséget is biztosít az aktív tagoknak. A csoport tagjainak száma évről-évre változik, bár átlagosan 45 fő körül mozog. Büszkén állíthatjuk, hogy ez a sokgenerációs csoport a mai napig olyan egységet alkot, úgy a munkában, mint a szórakozásban, ami akár példamutató is lehetne. A mai sikerek alapját azonban a múltban kell keresni.

Sajnos Bogyiszlónak nem volt nagy hírű Gyöngyösbokrétás együttese, mely éveken keresztül ápolta és gazdagította volna a falu hagyományait.

Az 1950-es években működött egy együttes Bogyiszlón, melyet az iskolai tanító igazgatott és vezetett, de sajnos ez az együttes az 1956-os árvíz miatt teljesen feloszlott. Tudomásunk szerint Vas Pista, Bárdos Laci, Dombóvári Gyuszi, Tamás Pista, soós Pista, Görbe Julianna, Hajdú Julianna, Herczeg Bözsi, Horváth Rozi, Hencz Csöre, Németh Lidi, Tamás Sári, Bárdos Zsófi néni, Füleki Miska, Telegdi Kati, Nyéki Feri, Berta Éva voltak ennek az együttesnek a tagjai, Resz Antal tanító bácsi vezetésével. A talpalávalót a legendás Orsós Kis Ferkó bácsi (Orsós Kis János testvére) húzta.

1971-TŐL NAPJAINKIG

Több mint tíz év hallgatás után 1971-ben valami változás történt a falu életében. Ez az év a tenni akarásról, a szorgalomról és a tánc iránti igény újbóli felvetődéséről szól.

Elindult egy mozgalom a falu szokásainak, dalainak, táncainak megőrzésére. Természetesen ebben az időben mindez csak „gyermekcipőben” járt, az igazi kibontakozása, majd csak a 70-es évek végétől kezdődik el.

1976-ban újjáalakult Népiegyüttes „eredete” az 1971-es évekre vezethető vissza.

Az akkori Művelődési Ház igazgatói posztját Hostyánszky Zsuzsanna töltötte be, kinek szervezésével 25–30 fővel részt vettünk a Szekszárdi Szüreti Napokon. Úgy döntöttünk, hogy a fesztiválon a kenderkészítés módját mutatjuk be, a fonástól a szövésig. A népviseletbe szépen felöltözött asszonyok, férfiak és gyerekek a kocsin ülve végezték a különféle műveleteket és így vonultak fel Szekszárdon. Az itt szereplők önként vállalkoztak a fellépésre. A segítő szándék abban is megmutatkozott, hogy a teljes népviselet különböző darabjait úgy adták össze, mivel nem mindenki rendelkezett megfelelő ruhával. Lelkes emberek vettek részt pl.: Bárdos Zsófi néni, Révész Ilonka néni a ruhadarabok előteremtésében és az öltöztetésben. Az idősebb emberek gondoskodtak arról, hogy miinél eredetibb legyen az öltözet és a legszebb ruhák kerüljenek a résztvevőkre.

Az **1973**-ban megrendezett Szüreti Fesztiválon Szekszárdon újra szerepeltünk, de koreográfiával még nem rendelkezünk.

1974-ben megrendezésre kerülő Decsi Lakodalomra meghívás érkezett, amire fel kellett készülni, de a probléma ott kezdődött, hogy szakszerűen nem tudunk táncolni, és a műsornak legalább tíz percesnek kellett lennie. Elkezdtünk dalokat gyűjteni, a legtöbb értékes dalt Bárdos Zsófi néni, Tóbi Judi néni, Papp Julis néni és Póta Roza néni énekelte. Ezeket az embereket az akkori Művelődési Ház igazgatója, Eke Ilona fogta össze, akiktől nagyon sokat tanultunk. Miután összehívta az embereket, valamint Orsós Kis János és zenekarát, elkezdődtek a próbák. Az idősebbektől, Bárdos

Zsófi nénitől, Boda János bácsitól tanultuk a táncokat. A fellépésekig rendszeresen próbáltunk, így a Decsi Lakodalomban való szereplésünkkel sikert arattunk. Ezek az apró lépcsőfokok segítettek mindig egy kicsit feljebb a fejlődésünkben.

Az első komoly fellépésünk **1975**-ben a Szekszárdi Szüreti Napokon és az azt követő Decsi Lakodalom alkalmával történt. Az eredeti bogyiszlói népviselet, a hangulatos menettánc, melynek részese volt a falu apraja-nagyja, sikert hozott a csapatnak. Egy rövid műsorszámmal mutatkoztunk be: *Bogyiszlói kertek alatt* címmel. Ez a műsorszám még a fiatalabb generáció általános iskolai tánc emlékeiből állt össze.

Az MTA munkatársai **1976**-ban újra gyűjtést rendeztek Bogyiszlón. A falu népszokásait, néptáncait kutatták dr. Martin György néptánc kutató segítségével. Megörökítették azt is, hogy az akkor már alakulóban lévő együttes tagjai mit tudtak átvenni az idősektől. Ez a gyűjtés indította el a gondolatot ennek a kb. 30 fős kis csoportnak a fejében, hogy „hivatalossá” kellene tenni az együttes működését, melynek eredményeképpen megalakult a Bogyiszlói Népiegyüttes.

A táncpróbák ekkor is még csak baráti összejövetelek voltak, ahol hétről hétre énekszóra táncoltunk. Nagy gonddal küszködtünk, mert tánchoz értő szakember nem volt közöttünk. Ekkor a Dáni Pista, a Telegdi házaspár és a Bajusz Lida néni felkeresték a régi tanítómesterüket Mőzsi Szabó Istvánt – aki akkor a szekszárdi Babits Mihály Művelődési Központ munkatársa volt – , hogy a falu táncgyományaiból segítsen néhány koreográfiát összeállítani. Pista bácsi legnagyobb sajnálatára nem tudta ezt elvállalni, de nem hagyott bennünket magunkra, felajánlotta, hogy megismerteti a csoportot egy jó barátjával, Szabadi Mihállyal, aki lelkes néptánc szakember. Az ismerkedés közötté és a csoport között több estén keresztül zajlott, melyből a mai napig is tartó barátság szövődött.

Először a csoport táncudásáról győződött meg, majd hogy a falu szokásait, dalait, táncait még jobban megismerje, idősebb embereket – Józsa Bálintné, id. Hajdú Józsefné, Liskai Istvánné, Rác Lidi néni, Póta Roza néni, Bohó Maris néni, Bajusz Béniné, Frank Gyuláné, Heincz Éva néni, Rác Ferencné, Miklósa Lidi néni, Boda János bácsi, id. Kovács János bácsi – is hívtunk ezekre az összejövetelekre.

Ezek az esteken már Orsós Kis János és zenekara muzsikált.
Létszámunk: 40 fő.

Sem időt, sem fáradságot nem ismerve dolgoztunk mindannyian egy közös cél érdekében, melynek az eredménye **1978** tavaszán született meg, elkészült első koreográfiánk, Szabadi Mihály: *Bogyiszlói táncok* címmel.

Igyekezettünket és szorgalmunkat látva a bogyiszlói Községi Tanács akkori elnöke: Lénárt Benjamin az együttes fenntartása érdekében megbeszélésre hívta a bogyiszlói „Dunagyöngye” Mezőgazdasági Termelő Szövetkezet, valamint a tolnai ÁFÉSZ képviselőjét. Így megalakult a Bogyiszlói Szövetkezeti Népiegyüttes, a három szerv közös fenntartásában. vállalták, hogy az erkölcsi segítségen túl anyagilag is segítik az igen régi és szép bogyiszlói táncok és nóták nemzedékről nemzedékre való átadását.

Az együttes vezetője: Karaszi Lídia lett.

Munkánk első megmérettetése ez év júliusában a Duna menti Folklorfesztiválon, Kalocsán történt. Tolna megyét képviselte az együttes, Szabadi Mihály: *Bogyiszlói táncok* című műsorral. Az ekkor még országosan alig ismert együttes a hagyományörző kategóriában óriási sikert aratott. E szép és kiemelkedő indulásnak köszönhattük a későbbi sok-sok meghívást.

Októberben a Pécsváradi Leányvásáron is bemutattuk első táncunkat, mellyel a hagyományörző kategóriában Ezüst minősítést szereztünk, s a rendezvény Nagy díját nyertük.

Decemberben a Népművelődési Intézet 1978-ban végzett munkánkért Nívódíjban részesített.

1979-ben Budapesten a Madách Színházban a Táncantológián vehettünk részt több, már országosan ismert együttes mellett.

Ebben az évben érkezett először a csoport részére külföldi meghívás egy németországi Nemzetközi Népviseleti Néptáncfesztiválra (Schlitz, Schessel), ahol együttesünk óriási sikert aratott. Ez az év már tele volt meghívásokkal, amit szívesen teljesítettünk.

1980-ban a táncosok létszáma 40 fő, a zenekari létszám 6 fő volt. Ebben az évben már minden héten próbáltunk és sok-sok meghívásnak tettünk eleget.

A Szövetkezeti Néptáncosok Országos Találkozóján és Versenyén Arany minősítést szereztünk, valamint a Szövetkezeti Néptáncosok VIII. Országos Találkozóján Siófokon hagyományörző kategóriában I. díjat kaptunk, továbbá a menettánc Különdíját is nekünk ítélte a zsűri.

Ebben az évben vettünk részt Zakopaneban (Lengyelország) a Hegyvidéki Népek Nemzetközi Folklorfesztiválján, ahol az Arany Őszi Levél Díjat és Zakopane város Különdíját nyertük. Ezen a fesztiválon mutattuk be először Szabadi Mihály: *Bogyiszlói lakodalom* című műsorunkat. A zenekar teljesítményét is Különdíjjal értékelték, továbbá rádió és televízió felvétel is készült a csoporttal. Az elmúlt évek eredményes munkája alapján 1981-ben nagy megtiszteltetés érte az együttest, így vehettünk részt a Német Kommunista Párt meghívásából egy sajtófesztiválon Németországban.

1981 júniusában a csoport tagja volt annak az egyesített Tolna megyei csoportnak, mely a VII. Duna menti Folklorfesztiválon képviselte megyénket, a szekszárdi, váraljai és izményi táncosok mellett. Itt került bemutatásra, Szabadi Mihály: *Tolnai szvit* című koreográfiánk.

A Bartók centenáriumi alkalmából az Osztrák Televízió filmet készített az együttes és az idős emberek (Maláti Miklósné, id. Boda János bácsi, Bajusz Béni bácsi, Görbe Julis néni, Rác Ferencné, özv. Hajdú Ferencné) táncairól, dalairól.

Ebben az évben vezetőváltás is történt: Streer Tamásné vette át az együttes vezetését.

1982-ben Szekszárdon a Szövetkezeti Néptáncosok IX. Országos Találkozóján Arany minősítést szereztünk.

Siófokon a IX. Országos Szövetkezeti Néptáncfesztiválon Nívódíjat kaptunk. A Pécsváradi Leányvásáron a zenekar a Legjobb muzsikáért kapott oklevelet.

Nagy sikerrel szerepeltünk Franciaországban a Gannat-i Néptáncfesztiválon.

1982 őszén megalakult az utánpótlás csoport a 7. és 8. osztályos tanulókból, Eszterbauer Éva vezetésével. Későbbiekben ezt a munkát Huszárikné Böröcz Zsófia és Hajdú Ildikó folytatták. Az utánpótlás csoport vezetője jelenleg: Frank Gyula.

Augusztus 20-án Orsós Kis János és Streer Tamásné Szocialista Kultúráért kapott kitüntetést.
Létszámunk: 49 fő.

1983-ban vetünk részt Budapesten a Tavaszi Fesztivál rendezvénysorozatán és az azt követő Táncház találkozón.

Művészet és ifjúság rendezvényen szerepeltünk Bonyhádán, valamint Gödöllőn a Hagyományörző Együttesek VIII. Országos Találkozóján.

A zenekarral és néhány idős emberrel (Boda István, Bajusz Béni, Póta Roza néni, Bajusz Béniné, id. Hajdú Józsefné, Bajusz Jánosné), az együttessel Sebő Ferenc hanglemez felvételt készített Bogyiszlón.

Az év egyik legjelentősebb eredményének tekinthető, hogy a Művelődési Minisztérium Kiváló Együttes címmel tüntette ki a csoportot.
Létszámunk: 44 fő

1984-ben részt vettünk a Dél-dunántúli Táncantológián Pécsen, ismét táncoltunk a Tavaszi Fesztiválon és a Duna menti folklórfesztiválon Kalocsán, ahol a hangulatos felvonulásunkkal Menettánc különdíjat nyertünk.

A X. Szövetkezeti Néptánc Fesztiválon síófokon Különdíjat kaptunk.

A zenekar meghívást kapott a finnországi kaustineni Zenei világfesztiválra, ahol óriási sikerrel képviselték hazánkat.

Szeptemberben jelent meg Sebő Ferenc által készített nagylemez: Bogyiszlói zenekar címmel.
Augusztus 20-án Zsigmond Sándorné Miniszteri dicséretben részesült.

1985-ben meghívást kaptunk a Budapesti Tavaszi Fesztiválra és a Dél-dunántúli Táncantológiára, Homokszentgyörgyre.

Májusban egy franciaországi körutazás során három fesztiválon vettünk részt.

Augusztusban Budapesten Nemzetközi Néptáncfesztiválon csoportunk képviselte a hagyományörző együtteseket.

Bővült a támogatói kör a Szekszárdi Húsipari Vállalat (Wirth Jánosné) részéről.

Ebben az évben készült el egy régi életképet felelevenítő műsorszám, Szabadi Mihály: *Fonó* címmel.
Létszámunk: 46 fő.

1986-ban a szicíliai Agrigentóba Nemzetközi Folklórfesztiválra utazott a csapat. A fesztivál szervezője elmondta, hogy az addigi gyakorlat szerint csak néptáncosok vettek részt ezeken a fesztiválokon, ez volt az első alkalom, hogy hagyományörző együttes is szerepelt. Táncainkkal, népviseletünkkel, dalainkkal nagyon nagy sikert arattunk. A fesztiválon részt vevő tíz országból a

III. helyeztként (serlegek, ajándékok), és a szicíliai bankok Ezüst plakettjével érkeztünk haza. Sajnos az utazáson egy váratlan esemény is történt, meghalt az együttes bőgőse, az öreg Bogdán Péter bácsi. Halála mélyen megrendítette az egész csoportot.

Részt vettünk az egykori Csehszlovákiában (Zselic) rendezett Folklórfesztiválon.

Siófokon a Néptáncosok Találkozóján és versenyén hagyományörző kategóriában Arany fokozatot nyertünk.

Őszre elkészült az egyik leghangulatosabb műsorunk, Szabadi Mihály: Bogyiszlói farsang címmel.

1991-ben együttesünk a Kiváló Együttesért és Streer Tamás a Szocialista Kultúráért kapott díjat. Ebben az évben 11 hazai fellépéssel és egy külföldi úttal lettünk gazdagabbak.

Ez az az év, amikor megváltoztattuk a csoport nevét Bogyiszlói Népi együttesről, Bogyiszlói Hagyományörző Egyesületre, mely jelzi a csoport célját és működésének formáját is.

1992-ben Streer Tamásné és Orsós Kis János a Népművészet mestere kitüntetést kapták.

Nagy megtiszteltetésként ebben az évben a csoportunk képviselte Tolna megyét a Budapesten megrendezett Borfesztiválon. Csoportunk ekkor már másodszor kapta meg a Kiváló Együttes címet.

Az ezt követő évektől napjainkig is nagyon sok hazai, illetve külföldi rendezvényen, fesztiválon, találkozón vettünk részt, ahonnan sok-sok díjat és oklevelet hoztunk haza.

Közülük a legemlékezetesebbek:

- IX. Duna menti Folklórfesztivál
- Néptáncosok XII. Országos Találkozója
- Görögországba, Hellász földjére utaztunk, Nea Karvaliba. Az 5. alkalommal megrendezett Nap és Kő Fesztiválon görög, török, finn, bolgár és magyar együtteseket láttak vendégül.
- Balatoni Ősz rendezvénysorozata
- Pécsvárad Leányvásár
- IX. Folklorisztikai Kongresszuson való fellépés Budapesten és Pécsen
- szereplés Németországban: Schlitzben és Schesselben
- Tánctábor gálaműsora Jászberényben
- „Cinege-madár” énekverseny elő-középdöntő
- Szövetkezeti Néptáncfesztivál Szekszárdon
- X. Duna menti Folklórfesztivál, fellépés Szekszárdon, Kalocsán és Decsen
- Mesterségek ünnepe a Budai Várban
- Nemzetközi folklórfesztivál Belgiumban (Kortrijk)
- Népi Együttesek találkozója Bagon
- Szövetkezeti Fesztivál Bonyhádon
- Szereplés Svédországban: Gavleben
- Vendégszereplés Neuhafenben, Ausztriában
- Pünkösdi Fesztivál Szekszárdon
- Aratónap Sióagárdon
- XI. Duna menti Folklórfesztivál
- Szereplés Olaszországban, Catanzaróban
- Nemzetközi Fesztivál Szardínia szigetén: Quartu s' Elenán

- Borfesztivál Boglárlellén
- Hagyományőrző Népi Együttesek Találkozója Budapesten az Almási téri Szabadidőközpontban
- Szereplés Franciaországban: Besonban
- Fellépés Erdélyben: Csicsicsón

... és még sok baráti találkozón, bemutatón vettünk részt.

Tímár Sándor vendégeként Magyarországra érkezett egy japán kutató, videofelvételt készített az együttesről és külön a zenekarról is.

Magyar televízió felvételt készített az együttesről, filmre vették a Bogyiszlói farsang című műsorunkat.

Szlovák Televízió felvételt készített táncainkról.

ZENEKARUNK

Az alapítás óta az együttes állandó kísérelője Orsós Kis János és zenekara volt, mindaddig míg egészségi állapotuk engedte, végig kísérték az együttes munkáját hosszú éveken keresztül.

Orsós Kis János	prímás
Orsós András	prímás
Orsós Lajos	kontrás
Kovács János	prímakontrás
Bogdán Péter	nagybögős
Kovács Ferenc	tamburás

A csoport jelenlegi kísérelője Mihalovics Zsolt és zenekara.

Mihalovics Zsolt	prímás
Orsós András	kontrás
Lakatos Ferenc	kontrás
Debreceni István	bögős
Kovács Ferenc	tamburás

Az elmúlt években kísért még bennünket:

Lakatos Ferenc	prímás
Orsós Zoltán	kontrás

„C kategóriás táncoktatói végzettséggel rendelkeznek:

Sipos Judit
 ifj. Szabadi Mihály
 Huszárikné Böröcz Zsófia
 Hajdú Ildikó
 Pekari Bernadett

Fülöp Ferenc díjban részesültek:

Hajdú Ildikó	Hajdú József
Kéri Lászlóné	ifj. Szabadi Mihály
Bárdos Éva	Frank Gyula
Hajdú Józsefné	Streer Tamás
Huszárikné Böröcz Zsófia	

Az együttesünk 2000-ben elnyerte a Muharay Elemér Népművészeti Szövetség díját.

MŰSORAINK

Szabadi Mihály: Bogyiszlói táncok
 Bogyiszlói lakodalom
 Tolnai szvit
 Fonó
 Bogyiszlói farsang
 Sorozás
 Pásztormulatság
 Révészjátékok
 Keresztelő

Köszönettel tartozunk mindazoknak – bogyiszlói Községi Tanács, bogyiszlói „Dunagyöngye” Mezőgazdasági Termelő Szövetkezet, tolnai ÁFÉSZ, MESZÖV, SZÖVOSZ (ÁFEOSZ), Termelő Szövetkezetek Országos Tanácsa, Szekszárdi Húsipari Vállalat, Tolna megyei Tanács Művelődési Osztálya, Művelődési Intézet, Művelődési Minisztérium és még azoknak az embereknek, akik az elmúlt 25 év alatt jó tanácsukkal, segítő szándékukkal mindig az együttes mellett álltak, valamint a hazai, ill. a külföldi útjaink során támogatást nyújtottak.